

پنجره اى بسوى جهان ايرانى و دنياى عرب
- <http://www.sharqparsi.com> -

جنگ فرقه اى: تهديدى بزرگ براى خاورميانه

Posted By [حسين موسويان](#) On 10 آگوست, 2013 @ 8:52 ق.ظ In [اندیشه مهمان](#) | [No Comments](#)

پيروان دو مذهب اصلى در اسلام يعنى تشيع و تسنن، به رغم وجود اختلافات شاخص، قرن ها در کنار هم زندگى نسبتاً مسالمت آميزى داشته اند. سطح كنونى مناقشات فرقه اى پديده اى جديد است كه ريشه آنرا بايد در فرصت طلبى سياسى، گسترش افراطگرى و نيز انحراف در اعتقادات دينى جستجو كرد كه هدف آن ايجاد وضعيتى دائماً ناامن در منطقه است. انقلاب اسلامى سال ۱۹۷۹ در ايران، طلعيه بخش نخستين دولت شيعه بود و موجب شد در بعضى كشورهاي اسلامى هراس از اين به وجود آيد كه انقلاب "شيعه" ممكن است به زودى به مرزهاي آنها برسد.

ايران پس از انقلاب با وجود داشتن هويت اسلامى مركزى، خواستار وحدت جهان اسلام حول سه محور بنيادين بود: استقلال، آزادى و اسلام. تلاش براى ادامه حيات سياسى دولت هاي غيرمنتخب و مورد حمايت غرب در منطقه، به همراه اقداماتى در جهت محدود كردن نفوذ ايران، بعضى طرف ها را به بهره بردارى از اختلافات تاريخى شيعه و سنى براى تحريك فرقه گرايى كشانيد. بعد از آن، بهار عربى بنياد ساختار اجتماعى-اقتصادى و سياسى منطقه را لرزاند، مسئله اى كه خود پيامدهاى مثبت و منفى داشت. در اين روند تحول، بعضى طرف ها مناسبانه به تحريك فرقه گرايى پرداختند و اين كار به گسترش و تشديد خشنوت انجاميد. اگر فرقه گرايى ريشه كن نشود، اين خطر وجود دارد كه منطقه در اينده نزديك به عواقب جهانى اين مسئله دچار شود.

سلفى ها اين افراطگرى را تحريك مى كنند، گروهى كه با برداشتنى ضعيف و خشن از اسلام، تمامى ديگر فرقه هاي اسلامى از جمله تشيع و حتى بعضى سنى ها را كافر مى دانند. اين شيوه طبقه بندى اساساً راه را براى ريخته شدن گسترده خون مسلمانان باز مى كند. يكى از هواداران و مروجان اين دكترين، روحانى مصرى شيخ يوسف القرضاوى است كه با فتوايى مذهبى همه مسلمانان سنى جهان را به پيوستن به شورشيان سوريه در جنگ عليه بشار اسد و حزب الله لبنان فراخواند. قرضاوى در اول ژوئن ۲۰۱۲ گفت، "هر مسلمانى كه آموزش جنگى ديده و قادر به اين كار است بايد براى حمايت از شورشيان

سورى ابراز آمادگى کند. " اين روحانى که قبل از اين از حزب الله در جنگ با اسرائيل در سال ۲۰۰۶ حمايت کرده بود همچنين گفت، " رهبر حزب شيطان [حزب الله] براى جنگ با سنى ها آمده است... چطور يکصد ميليون شيعه [در سراسر جهان] مى توانند يک ميليارد و هفتصد ميليون [سنى] را شکست دهند؟"

پيش از اظهارات تند اين روحانى مصرى، دو روحانى سلفى لبنانى، سالم الرفيعى و احمد الاسير هم مبارزه با رژيم اسد و حزب الله را "وظيفه اى جهادى" دانسته بودند. اخيرا، درگيرى هاى تند بين جوامع سنى و شيعى در لبنان افزايش يافته است. اين تنش ها با انفجار بمب در منطقه شيعه نشين تحت نفوذ حزب الله در بيروت که به زخمى شدن دهها نفر انجاميد تشديد شد، مسئله اى که موجب شعله ورتر شدن آتش جنگ فرقه اى شد.

با تداوم درگيرى هاى مسلحانه در سوريه، مبارزان خارجى که به جناح هاى مسلح محلى پيوسته اند، صفوف اسلامگرايان افراطى از گرايش هاى عقيدتى گوناگون را براى تغيير مسير شورش تقويت مى کنند. اين مسئله، خطر جنگ تمام عيار داخلى و فرقه اى در سوريه را افزايش مى دهد، جنگى که مى تواند به کشورهاى همسايه به ويژه عراق، ترکيه و لبنان کشيده شود. شورشيان سلفى اخيرا به مزار سيده زينب نوه پيامبر اسلام در دمشق، شخصيتى که نزد شيعه و سنى محترم است، بى حرمتى کردند. اين حمله موجب شد هزاران معترض در تهران به راهپيمايى بپردازند و خشم خود را عليه شورشيان ابراز و بر حفاظت از حرم هاى مقدس تاکيد کنند. شورشيان سلفى که حرم هاى مقدس شيعى يا اسلامى را هدف قرار مى دهند تنها موجب افزايش خشونت مى شوند و افراطگرايان همه طرف هاى مناقشه را تقويت مى کنند.

بمب گذاريهاى هماهنگ شده در عراق منطقه شيعه نشين اين کشور را مى لرزاند به طورى که بر اثر انفجار اين بمب ها بيش از هفتصد نفر در ماه آوريل و حدود ۴۵۰ غيرنظامى در ماه مه سال ۲۰۱۲ کشته شدند. در حالى که شورشيان بر شدت عمليات خود در عراق مى افزايند، نشانه هاى واضح از وخامت سريع اوضاع امنيتى وجود دارد. در هفته آخر ماه ژوئيه بر اثر انفجار ۱۷ خودروى بمب گذارى شده در مناطق شيعه نشين عراق، دست کم شصت نفر کشته و يکصد نفر زخمى شدند.

تنش هاى فرقه اى همچنين با اعتراضات ضد دولتى و مناقشه کنونى در سوريه تشديد شده است. لبنان هم از بى ثباتى در سوريه بى نصيب نبوده است. حمله مرگبار اخير افراطگرايان مذهبى به سربازان لبنانى به کشته شدن ۱۸ نفر و زخمى شدن ۱۲۸ نفر انجاميد و اين پيام را به همراه داشت که درگيريهائى مربوط به سوريه ممکن است لبنان را که هم اکنون هم با بى ثباتى سياسى دست و پنجه نرم مى کند، بار ديگر به جنگ داخلى بکشاند.

در حالى که ناآرامى در مصر ادامه دارد، چهار مسلمان شيعه مصرى در روستاى ابومسلم توسط تندروهاى سلفى کشته و جسد آنها به آتش کشيده شد. در مورد مصر، اين تحول خشونت آميز از گسترش ديدهگاههاى افراطى در اين کشور و امکان توسعه ديگر گروه هاى مذهبى اقليت خبر مى دهد.

گفته مى شود در سوريه، هزاران مبارز خارجى به درگيرى ها عليه رژيم اسد پيوسته اند. آمريکا، اروپا، ترکيه و بعضى کشورهاى منطقه با کمک هاى مالى و نظامى از مخالفان از هم گسيخته حمايت مى کنند؛ در حالى که روسيه، ايران و حزب الله از اسد پشتيبانى مى کنند. در شرايطى که قدرت هاى بين المللى و منطقه اى دربارۀ مداخله در سوريه، عراق و لبنان داراى دودستگى هستند، براى من چشم انداز پايان اين مناقشات روشن نيست. من همچنين از کشيده شدن مناقشه کنونى در سوريه که مى تواند پيامدهائى فراتر از منطقه داشته باشد نگرانم.

در دهه اخير، هزاران مسلمان بى گناه در جريان خصومت ها بين تندروهاى سنى و شيعه کشته شده اند. اگر چه بعيد است اهل تسنن و اهل تشيع هرگز دربارۀ تفسير خود از اسلام و تاريخ مذهبشان به توافق برسند اما هر دو گروه مى توانند به خاطر وحدت اسلامى از جنگ و قتل يکديگر دست بردارند.

رهبران مذهبى بلندپايه هر دو مذهب سنى و شيعه بايد از پيروان خود بخواهند جنگ و کشتار يکديگر را متوقف کنند و به برداشت ديگران [از اسلام] احترام بگذارند. سيد محمد خاتمى رئيس جمهور سابق ايران و ماهاتير بن محمد نخست وزير سابق مالزى اخيرا در فراخوانى مشترک از اهل تسنن و تشيع خواستند به خشونت و خونريزى که همواره بر روابط سنى و شيعه حاکم بوده است، پايان دهند. حتى رئيس جمهور سابق ايران گامى فراتر نهاد و از در نامه اى به دکتر احمد الطايب رئيس دانشگاه الازهر مصر، خواستار "وحدت اسلامى و دور کردن شعله هاى کينه، افراطى گرى و تروريسم کور از همه جوامع اسلامى" شد. در حالى که خشونت کشورهاى اسلامى مانند عراق، سوريه و افغانستان را فراگرفته است، عداوت ميان سنى و شيعه به وضوح کشورهاى اسلامى در سراسر جهان را در مقابل بحران جارى اسيب پذير تر مى کند.

مناقشات سنى و شيعه که به قتل و کشتار انجاميده است موجب گسترش بى ثباتى، جنگ داخلى و درگيرى فرقه اى در خاورميانه و ورای آن مى شود. اهل تسنن و اهل تشيع - که در اعتقاد به الله، قرآن مجيد و حضرت محمد، اشتراک دارند - يکديگر را مى کشند و اين صلح، ثبات و امنيت را به خطر مى اندازد.

در سال هاى آينده، يکى از مهم ترين چالش هاى امنيتى براى خاورميانه جنگ فرقه اى و داخلى در حال بروز است که در سوريه متولد و به عراق، لبنان، ترکيه و اردن کشيده شده است. اگر چه حل و فصل صلح آميز موضوع هسته اى ايران ضرورى است، شوراى امنيت سازمان ملل و کشورهاى منطقه بايد "جنگ فرقه اى" را نزديک ترين تهديد براى صلح و امنيت خاورميانه بدانند، تهديدى که به صورت بالقوه پيامدهائى فاجعه آميزى براى جهان دارد. هيچ کشورى در خاورميانه از عواقب اين جنگ فرقه اى در حال شکل گيرى در امان نخواهد بود و اين در حالى است که به تعويق انداختن اقدامات براى کاستن از بحران فرقه اى پيش روى منطقه ممکن است حل و فصل آن در آينده را غيرممکن سازد.

قدرت هاى منطقه اى - ايران، ترکيه، مصر، عربستان سعودى و عراق - بايد بر شوراى امنيت سازمان ملل - که مسئوليت صلح و امنيت جهان را بر عهده دارد - و سازمان کنفرانس اسلامى - که نماينده همه کشورهاى اسلامى است - فشار آورند

تا نيروى ويژه اى را براى بررسى عميق اختلافات سنى و شيعة ايجاد و پيشنهادهائى ملبوسى را براى خروج از باتلاق كنونى ارائه كند. هزاران سازمان غيردولتى و تمام اعضاى جامعه مسيحي-مسلمان-يهودى براى پايان دادن به خشونت و خونريزى و ترويج صلح و تفاهم مسئوليتى مشابه دارند.

[حسين موسويان \[1\]](#)

سيد حسين موسويان، سفير سابق ايران و سخنگوى تيم مذاكره كننده هسته اى بود. او هم اكنون در دانشكده وودرو ويلسون پرينستون به عنوان پژوهشگر فعاليت مى كند. آخرين كتاب او «بحران هسته اى ايران: خطرات» است كه توسط انتشارات بنياد كارنگى براى صلح بين المللى منتشر شد.

[\[More Posts\]](#) [1]

اين مطلب از اين وبسایت چاپ شده شرق پارسى، پنجره اى بسوى جهان ايرانى و دنياى عرب:
<http://www.sharqparsi.com>

لينك اين مطلب: <http://www.sharqparsi.com/1392/05/article4143>

:URLs in this post

[1] حسين موسويان: <http://www.sharqparsi.com/author/hossein-mousavian>

پنجره اى بسوى جهان ايرانى و دنياى عرب

تمام حقوق محفوظ است © 2013 شرق پارسى

Sub Division of SRPC